

2018-09-14

Europaparlamentet
Europeiska kommissionen
Regionkommittén
Sveriges riksdag
Sveriges regering

Europaforum Norra Sverige vill delge synpunkter med anledning av Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Europeiska Socialfonden+ (ESF+), samt de fondspecifika förordningsförslagen för ERUF, ESF+ och särskilda bestämmelser för målet europeiskt territoriellt samarbete och en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i gränsöverskridande sammanhang.

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland Härjedalen och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvarata norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv.

Norra Sverige välkomnar EU-kommissionens förslag till sammanhållningspolitik

EFNS välkomnar EU-kommissionens förslag till en kraftfull sammanhållningspolitik för Europa och en fortsatt särskild allokering till de nordliga glesbefolkade områdena. EU:s sammanhållningspolitik har varit helt avgörande för det regionala utvecklingsarbetet i norra Sverige. EFNS har beskrivit de långsiktiga effekterna i en [rapport om mervärden](#) som visar på kraftig framväxt av nya branscher, bättre innovationsförmåga, ökad kommersialisering och internationalisering, samt större institutionell kapacitet och ökad förståelse för regional utveckling.

[OECD konstaterar](#) i sin studie över regionerna i det nordliga glesbefolkade Europa att norra Sverige bidrar starkt till Sveriges och Europas tillväxt, och har goda möjligheter att frigöra ytterligare potential om det kan skapas bättre förutsättningar för innovation, fler satsningar på transport- och digital infrastruktur, samt ökat samarbete över gränserna. Norra Sverige har samtidigt särskilda utmaningar som gör regionerna sårbara, såsom stora avstånd, gles- och åldrande befolkning, liten kritisk massa, kallt klimat, samt en konjunktürkänslig och naturresursbaserad ekonomi. För att hantera det behövs mer regionalt anpassade strategier och ett mer anpassat stöd enligt OECD.

I EU-kommissionens [rapport om investeringsprioriteringar i det europeiska Arktis](#) konstateras att norra Sverige har omfattande behov av investeringar inom digital och transportinfrastruktur, stöd för utveckling av små- och medelstora företag inom platsberoende branscher såsom energi, bioekonomi, hållbar utvinning och förädling av naturresurser samt besöksnäring. För att förverkliga potentialen i det europeiska Arktis menar EU-kommissionen att lokala- och regionala nivåer behöver involveras ytterligare i planering, genomförande och samordning av EU-programmen.

Norra Sverige vill betona vikten av partnerskap och flernivåstyre

EFNS välkomnar principen om partnerskap och flernivåstyre vid utformningen och genomförande av fonder och program. EFNS anser att den regionala och lokala nivån ska nämnas i alla delar av förordningsförslagen för gemensamma bestämmelser och i de fondspecifika förslagen där förordningarna rör partnerskap och flernivåstyre.

Regionerna i Sverige har en särskilt viktig roll i och med sitt regionala utvecklingsuppdrag. EFNS betonar vikten av att kommande programskrivningsprocess i Sverige genomsyras av ökat flernivåstyre, kunskap, transparens och samhandling. Politiska företrädare från lokal och regional nivå ska ha reellt inflytande och delaktighet i utformningen av partnerskapsöverenskommelsen.

- EFNS anser att den regionala och lokala nivån ska tydligt pekas ut som part i alla delar där förordningarna rör partnerskap och flernivåstyre avseende kommande programskrivning.

Sammanhållningspolitiken måste utgå från regionala och lokala förutsättningar

EFNS förordar en europeisk tillväxtpolitik baserad utifrån varje regions unika kontext och förutsättningar. Norra Sverige har unika möjligheter i det europeiska Arktis som kan möjliggöras genom konceptet smart specialisering. EU-kommissionens förslag med betoning på smart specialisering är därför särskilt välkommet.

Länken mellan stad och land är avgörande för tillväxt enligt OECD. Därför behöver tillväxtpolitiken anpassas bättre till glesa regioners olika och särskilda förutsättningar och möjligheter. Exempelvis kan utformningen av output- och resultatindikatorer inom ERUF och ESF+ ses över för att bättre fånga landsbygdens potential, och därmed också norra Sveriges unika gleshet. Vad gäller fortsatta satsningar på hållbar stadsutveckling är det viktigt att betona betydelsen av städer även i de glesa nordliga regionerna. Städer av olika karaktär och storlek fungerar som viktiga nav för utvecklingen i hela norra Sverige.

- EFNS anser att den territoriella dimensionen bör stärkas i alla delar av sammanhållningspolitiken för att bättre anpassa stöd och strategier till varje regions behov.

Synergier mellan fonder ger större möjligheter i norra Sverige

EFNS välkomnar förslagen om att skapa möjligheter till synergier mellan olika politikområden, särskilt mellan sammanhållningspolitiken och Horisont Europa, fonden för ett sammanlänkat Europa och den gemensamma jordbrukspolitiken.

EFNS välkomnar också ansatsen till ett gemensamt regelverk för flera fonder, men ifrågasätter att landsbygdsutvecklingsfonden inte omfattas av det gemensamma regelverket. Samordningen mellan regionalfond, socialfond, landsbygdsutvecklingsfond och havs- och fiskerifond är av stor vikt för det strategiska utvecklingsarbetet i norra Sverige, där kopplingar mellan land och stad är centrala.

ERUF och ESF+ är två sidor av samma mynt som sammantaget bygger kapacitet för regional utveckling och nödvändig växtkraft hos människor och arbetskraft för att matcha de kunskaps- och kompetensbehov som följer av nya arbetssätt, tillgång till modern teknologi och uppkoppling samt utveckling av gamla och nya näringar. Detta är särskilt relevant för de nordliga glesbefolkade områdena med stora avstånd och i vissa delar negativ demografisk trend.

Landsbygdsutvecklingsfonden är en särskilt viktig komponent för regional utveckling i det glest befolkade norra Sverige. De föreslagna förordningarna refererar till lokalt ledd utveckling, men det är otydligt hur regionalfond, socialfond, landsbygdsutvecklingsfond samt havs- och fiskerifond ska kunna samverka för lokalt ledd utveckling.

EFNS ser väldigt positivt på kommissionens förslag om att ERUF och ESF+ gemensamt får stödja program (flerfondsprogram). Regional utveckling och arbetsmarknad är tätt sammankopplade i praktiken då arbetsmarknader ofta är regionala eller lokala, inte minst i glesbefolkade områdena. Förslaget till flerfondsprogram ger möjligheter till regionala program utifrån de regionala utmaningarna med en tillgång till en mer komplett verktygslåda för regionalt anpassade insatser. EFNS uppmanar regeringen att möjliggöra för sådana program som finansieras av båda fonderna i Sverige.

- EFNS ser positivt på möjligheterna till flerfondsprogram och uppmanar Sveriges regering att möjliggöra sådana program i Sverige.

ESF+ och öronmärkning kräver regionalt program

Kommissionen föreslår att närmare 25 % av den särskilda allokeringen för yttersta randområdena och de nordliga glesbefolkade områdena går genom ESF+. EFNS välkomnar möjligheten att mer aktivt arbeta med båda fonderna för att möta norra Sveriges särskilda utmaningar. Det är viktigt att de öronmärkta medlen för våra områden verkligen blir ett extra tillskott genom ett gemensamt program och handlingsplan för våra regioner på NUTS 2-nivå som inbegriper såväl de ordinarie och öronmärkta regionalfondsmedlen som det särskilt avsatta ESF+. Den nationella programmeringen genom partnerskapsöverenskommelsen med EU måste tydligt markera det regionala perspektivet och ägarskapet över utvecklingsmedlen.

- EFNS välkomnar möjligheten att extraallokeringen till de nordliga glesbefolkade områdena ska kunna användas för både ERUF och ESF+ i samlade program för norra Sverige.

Flexibilitet måste ges för investeringar i regionalt relevanta prioriteringar

EFNS välkomnar kommissionens förslag om tematisk koncentration av sammanhållningspolitikens resurser i länder med hög BNI per capita på målen 1 och 2. De speciella utmaningarna som finns i de glesbefolkade områdena i norr är av en helt annan karaktär än i resten av Europa, vilket kräver ännu mer flexibilitet. Med de föreslagna kraven på tematisk koncentration för länder med en BNI-nivå som Sverige ges inte möjlighet att använda extraallokeringen till de nordliga glesbefolkade områdena till satsningar på infrastruktur som är central för regional utveckling. EFNS anser att liknande hur extraallokeringen till de nordliga glesbefolkade områdena undantas från tematisk koncentration i Artikel 7(2) i förslaget till förordning för ESF+ bör även extraallokeringen för de glesbefolkade områdena i norra Europa inom ERUF undantas från tematisk koncentration.

EFNS anser vidare att utrymme måste finnas för alla regioner att inrikta programmen på målsättningar och prioriteringar som anses mest angeläget utifrån regionala förutsättningar och behov, och en tematisk koncentration som uppgår till 85% ger inte ett sådant utrymme. EFNS föreslår istället 80% som en rimlig nivå för att både uppnå flexibilitet och synbart genomslag.

Behoven inom transportinfrastruktur i de nordliga glesbefolkade områdena liknar de yttersta randområdena i att flygplatser är fortsatt viktiga för territoriell sammanhållning och för att EU ska kunna dra nytta av de särskilda geografiska förutsättningarna som regionerna erbjuder. Ett exempel är vintertestverksamheten för världens bilindustri i norra Sverige som möjliggjorts genom förbättringar i regionala flygplatsers kapacitet. Vilket i sin tur skapat möjligheter för ökad turism. EFNS anser därför att de nordliga glesbefolkade områdena bör inkluderas i yttersta randområdenas undantag i artikel 6 i förordningsförslaget för ERUF och sammanhållningsfonden som tillåter investeringar i flygplatsinfrastruktur.

EFNS ser positivt på att också stora företag kan ges stöd om de inkluderar samarbete med små och medelstora företag inom forskning och innovation, då sådana samarbeten starkt bidragit till innovation, jobbskapande och tillväxt i norra Sverige.

- EFNS anser att extraallokeringen till de nordliga glesbefolkade områdena bör undantas från tematisk koncentration.
- EFNS anser att investeringar i flygplatsinfrastruktur bör tillåtas också i de nordliga glesbefolkade områdena.

Interreg måste anpassas till glesbefolkade områdens särskilda förhållanden

Europaforum är av uppfattningen att Interreg bör prioriteras inom sammanhållningspolitiken. Gränsöverskridande samarbete där regioner kommer samman för att hantera gemensamma problem eller utveckla en gemensam potential är ett av de områden i EU-samarbetet som har det största europeiska mervärdet. EFNS menar därmed att budgetanslaget för europeiskt territoriellt samarbete bör bibehållas på samma nivå som i den nuvarande budgetperioden.

EFNS välkomnar kommissionens fokus på gränshinderproblematik. EFNS ifrågasätter dock förslaget att de nuvarande gränsöverskridande samarbetsformerna ska begränsas till att enbart omfatta regioner med landgräns till varandra, vilket i praktiken innebär att program som Botnia Atlantica upphör i sin nuvarande form.

EFNS ifrågasätter att den föreslagna allokeringsmodellen för europeiskt territoriellt samarbete helt bortser från glesbefolkade gränsområdens särskilda förutsättningar, där avstånd och liten befolkning skapar ett än större beroende av samarbete över gränserna. Detta fångas inte av förslaget med fokus på antal invånare som bor mindre än 25 km från gränser.

EFNS välkomnar öppningen för europeiska grupperingar för territoriellt samarbete att driva småprojektffonder samt att lokalt ledd utveckling också kan etableras över gränser.

EFNS välkomnar den tydliga referens som görs till makroregionala- och havsområdesstrategier. Strategierna kan ha en viktig roll under förutsättning att lokal- och regional nivå kan delta i större utsträckning med nationell nivå i utformningen. EFNS vill betona möjligheten att transnationella samarbetsprogram ska kunna förhålla sig till fler än ett makroregionalt område, så som EU:s integrerade politik för Arktis och Östersjöstrategin.

EFNS noterar att förslaget om mekanismen för lösning av rättsliga och administrativa problem i gränsöverskridande sammanhang är sprungen ur en informell arbetsgrupp där nordiska ministerrådet har varit aktiva. EFNS uppmanar till dialog med lokala och regionala myndigheter i gränsområdena för att hitta de mest funktionella lösningarna. För att flernivåstyre ska respekteras är ett tillägg till förordningsförslaget nödvändigt med krav på samråd med lokala och regionala myndigheter i gränsområdena i enlighet med artikel 6 om partnerskap och flernivåstyre i de gemensamma bestämmelserna när mekanismen används.

- EFNS ifrågasätter att den föreslagna allokeringsmodellen för europeiskt territoriellt samarbete helt bortser från glesbefolkade gränsområdens särskilda förutsättningar.

Antaget vid Europaforum Norra Sveriges rapportörmöte, Stockholm 14 september 2018

Erik Bergkvist (S)
Ordf. EFNS
Region Västerbotten

Ewa-May Karlsson (C)
Region Västerbotten

Harriet Classon (S)
Region Västerbotten

Erik Lövgren (S)
Region
Västernorrland

Anders Gäfvert (M)
Kommunförbundet
Västernorrland

Peder Björk (S)
Kommunförbundet
Västernorrland

Glenn Berggård (V)
Region Norrbotten

Helena Öhlund (S)
Norrbottens
Kommuner

Anders Josefsson (M) Vice ordf. EFNS
Norrbottens
Kommuner

Robert Uitto (S)
Region Jämtland
Härjedalen

Thomas Andersson (C) Region Jämtland
Härjedalen

Gunnar Hjelm (M)
Region Jämtland
Härjedalen